

Ιούνιος 2021

Οι Δήμοι

στο

*Εθνικό Σχέδιο
Ανάκαμψης &
Ανθεκτικότητας*

Έκδοση 5

Κοσμάς Σιδηρόπουλος

1. Εισαγωγή

Η πανδημία της Covid-19 και οι δραματικές επιπτώσεις της την παγκόσμια οικονομία αλλά και στις τοπικές κοινωνίες, εντοπίστηκαν αρκετά έγκαιρα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για την αντιμετώπισή τους αποφασίστηκε η εξεύρεση ποσού ύψους 750 δις € από της αγορές -ως κοινό δάνειο- οι πόροι του οποίου θα χρηματοδοτήσουν τα Κράτη Μέλη για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας. Σύμφωνα με το Σχέδιο Κανονισμού, η κρισιμότητα και το βάθος των επιπτώσεων στην υγεία των πολιτών και την οικονομία είναι τόσο έντονες, ώστε οι χρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις θα πρέπει να είναι ισχυρά εμπροσθοβαρείς και με έμφαση στα αποτελέσματα. Στις ειδικές προϋποθέσεις του Ταμείου Ανάκαμψης, προβλέπεται η συμβασιοποίηση όλων των έργων μέχρι 31.12.2023 και η ολοκλήρωση του φυσικού αντικείμενου τους μέχρι το 2026, ήτοι ένας προϋπολογισμός μεγαλύτερος του ΕΣΠΑ, σε πιο συνεπτιυγμένο (σχεδόν στο μισό) χρονικό περιθώριο υλοποίησης.

Ο σκοπός της παρούσας Έκθεσης είναι η «ανακάλυψη» ευκαιριών χρηματοδότησης για έργα που ενδιαφέρουν του Δήμους της χώρας ή τους αφορούν – ιδίως οι μεταρρυθμίσεις. Το αποτέλεσμα αυτής της ειδικής προσέγγισης παρουσιάζεται στην παράγραφο 4 και τους Πίνακες 1-3 του Παραρτήματος. Με βάση τις παρατηρήσεις αυτές οι Δήμοι, είτε μεμονωμένα είτε μέσω των συλλογικών τους οργάνων, μπορούν να προετοιμαστούν έγκαιρα ώστε να ωριμάσουν τα έργα που τους αφορούν και να προετοιμάσουν τη συμμετοχή τους στη δημόσια διαβούλευση που θα οδηγήσει σε ιδιαίτερα σημαντικές μεταρρυθμίσεις που αφορούν στον διοικητικό εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματική λειτουργία τους, προς όφελος των πολιτών και των τοπικών κοινοτήτων.

2. Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Κάθε κράτος μέλος οφείλει -σύμφωνα με το Σχέδιο Κανονισμού- να υποβάλλει το δικό του σχέδιο αντιμετώπισης της κρίσης, προκειμένου να εγκριθεί από την ΕΕ. Το ελληνικό σχέδιο που υποβλήθηκε στην ΕΕ για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, είναι συνολικού προϋπολογισμού 30,9 δις €, εκ των οποίων 18,2 δις € επιχορηγήσεις και 12,7 δις € δάνεια.

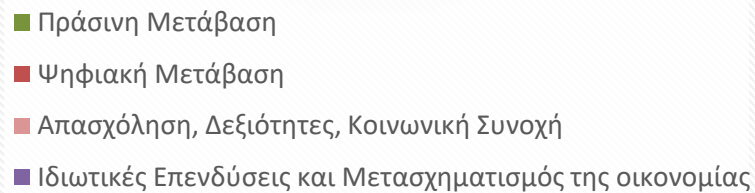
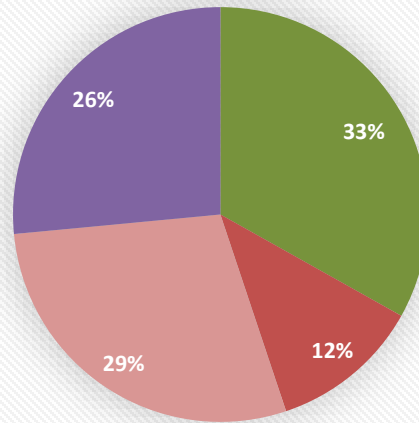
2.1 Επιχορηγήσεις

Οι επιχορηγήσεις (18,2 δις €) του Σχεδίου στηρίζονται σε τέσσερις Πυλώνες.

Κάθε Πυλώνας του Σχεδίου περιλαμβάνει Άξονες και Δράσεις. Κάθε Δράση συγκεκριμένα έργα ή κατηγορίες έργων. Στον Πίνακα και το Διάγραμμα που ακολουθούν παρουσιάζεται η κατανομή των πόρων του Εθνικού Σχεδίου ως προς τους τέσσερις Πυλώνες του. Η ποσοστιαία κατανομή των πόρων είναι ενδεικτική και της γενικότερης στόχευσης του Σχεδίου.

α/α	Πυλώνας	πόροι (εκ. €)
1	Πράσινη Μετάβαση	6.026
2	Ψηφιακή Μετάβαση	2.136
3	Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή	5.208
4	Ιδιωτικές Επενδύσεις και Μετασχηματισμός της οικονομίας	4.821
	σύνολο	18.191

Ποσοστιαία κατανομή πόρων κατά Πυλώνα

2.2 Δάνεια

Στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προβλέπεται επίσης η χορήγηση δανείων (12,7 δις €) μέσα από τρία κανάλια διανομής:

- Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (IFIs), για τη χρηματοδότηση μεσαίων και μεγάλων ιδιωτικών επενδυτικών έργων
- Εμπορικές Τράπεζες, για τη χρηματοδότηση μικρών, μεσαίων, μεγάλων ιδιωτικών επενδυτικών έργων και
- Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων, με τη δημιουργία Fund-of-Funds (FoF) για τη χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου ή οίωνει μετοχικού κεφαλαίου στοχεύοντας στις πιο δυναμικές και ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις και τομείς.

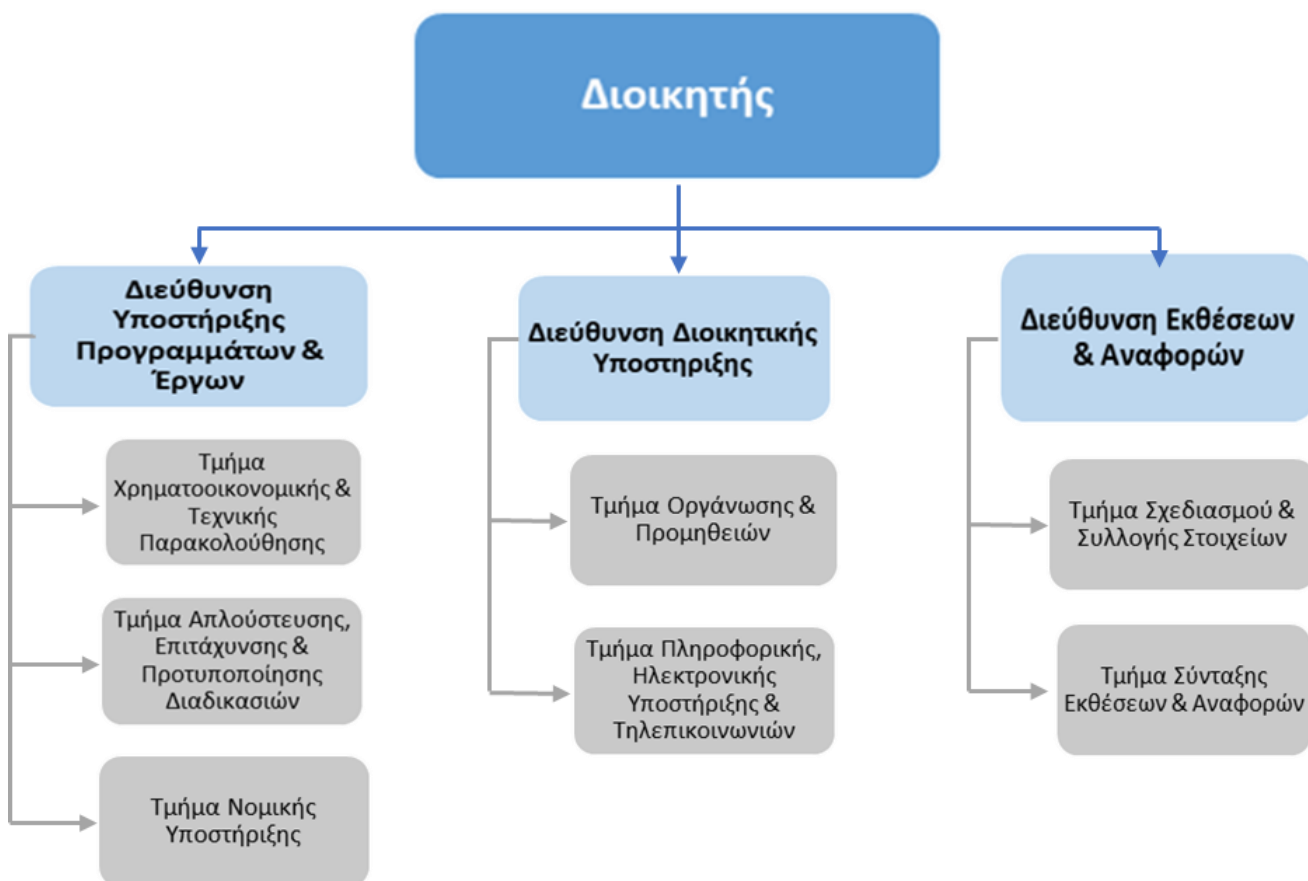
3. Διαχείριση των πόρων και κύριοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης

3.1 Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥ)

Για τη διαχείριση των πόρων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης έχει θεσπιστεί «Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης» στο Υπουργείο Οικονομικών. Στην Ειδική Υπηρεσία προϊστάται Διοικητής. Με τη συστατική της πράξη (ν. 4378/2020, αρ. 270-281 – ΦΕΚ 207/Α/27.10.2020) ορίζονται μεταξύ άλλων ο σκοπός, οι αρμοδιότητες, η εσωτερική διάρθρωσή της κλπ.

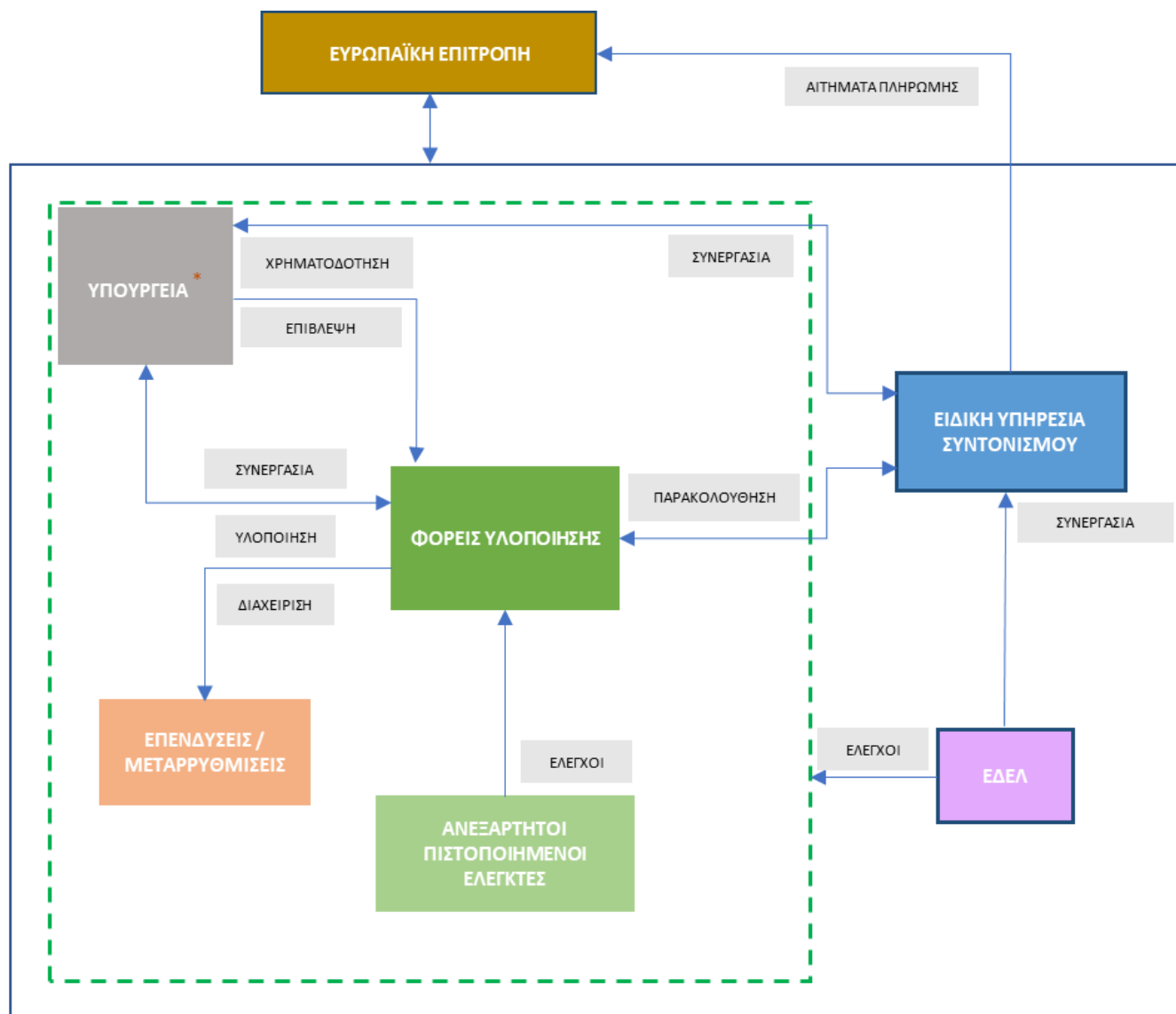
Το αντικείμενο της ΕΥ περιλαμβάνει τον γενικό/συνολικό συντονισμό και παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης.

Η διάρθρωση της ΕΥ παρουσιάζεται στο ακόλουθο Διάγραμμα:

3.2 Σύστημα Διαχείρισης

Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των πόρων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης καθώς και οι ροές των διαδικασιών παρουσιάζονται στο επόμενο Διάγραμμα:

* Η εμπλοκή των Υπουργείων είναι κατά κύριο λόγο εποπτική και ο ρόλος τους περιορίζεται στη διευκόλυνση και την επιτάχυνση των έργων, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στα Δελτία των έργων ή Δράσεων

3.3 Κύριοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση των έργων:

α) Υπουργεία

Τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία υποβάλλουν τις προτάσεις έργων για τον τομέα πολιτικής τους. Ο ρόλος που τους ανατίθεται είναι η υποστήριξη των έργων που περιλαμβάνονται στις προτάσεις τους και υλοποιούνται από φορείς υλοποίησης, σε συνεργασία με την ΕΥ.

β) Φορείς υλοποίησης

Οι φορείς υλοποίησης καθορίζονται από τα αρμόδια Υπουργεία κατά τομέα πολιτικής. Δεν είναι σαφές αν πρόκειται μόνο για Υπηρεσιακές μονάδες των Υπουργείων και εποπτευόμενους φορείς ή και άλλους ανεξάρτητους από την Κεντρική Κυβέρνηση φορείς. Η επίβλεψη της υλοποίησης των έργων πραγματοποιείται από έμπειρα στελέχη των φορέων αυτών.

γ) Πιστοποιημένοι ελεγκτές έργων

Η επίτευξη ορόσημων / στόχων κάθε έργου που σχετίζεται με αιτήματα πληρωμής πραγματοποιείται από εξωτερικό ανεξάρτητο πιστοποιημένο ελεγκτή, ο οποίος επιλέγεται και διορίζεται μεταξύ αυτών που είναι εγγεγραμμένοι στο επίσημο Μητρώο της Επιτροπής Εποπτείας Προτύπων Λογιστικών και Ελεγκτικών Αρχών. Οι έλεγχοι του εξωτερικού ελεγκτή διενεργούνται με βάση μια συγκεκριμένη Λίστα Ελέγχου με την οποία διαπιστώνεται η συμβατότητα προς τις απαιτήσεις της εθνικής νομοθεσίας και της ΕΕ. Ο ελεγκτής επαληθεύει και την ολοκλήρωση κάθε έργου.

δ) Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ)

Ο δημοσιονομικός έλεγχος ασκείται από την ΕΔΕΛ, οι δε έλεγχοι διενεργούνται από ομάδες ελέγχου που αποτελούνται από υπαλλήλους εγγεγραμμένους στο εθνικό μητρώο ελεγκτών και εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, οι οποίοι συμμορφώνονται με τις διατάξεις του εγχειριδίου ελέγχου της ΕΔΕΛ (ενότητα «Κώδικας δεοντολογίας»). Επιπλέον, μέσω πρόσφατης τροποποίησης της εθνικής νομοθεσίας, η ΕΔΕΛ εξουσιοδοτείται να αποφασίζει για την επιβολή δημοσιονομικών διορθώσεων και ανακτήσεων που εκδόθηκαν μετά τις τελικές εκθέσεις της, χωρίς πλέον τελική υπογραφή από τον Υπουργό Οικονομικών, ενισχύοντας έτσι τη λειτουργική ανεξαρτησία της.

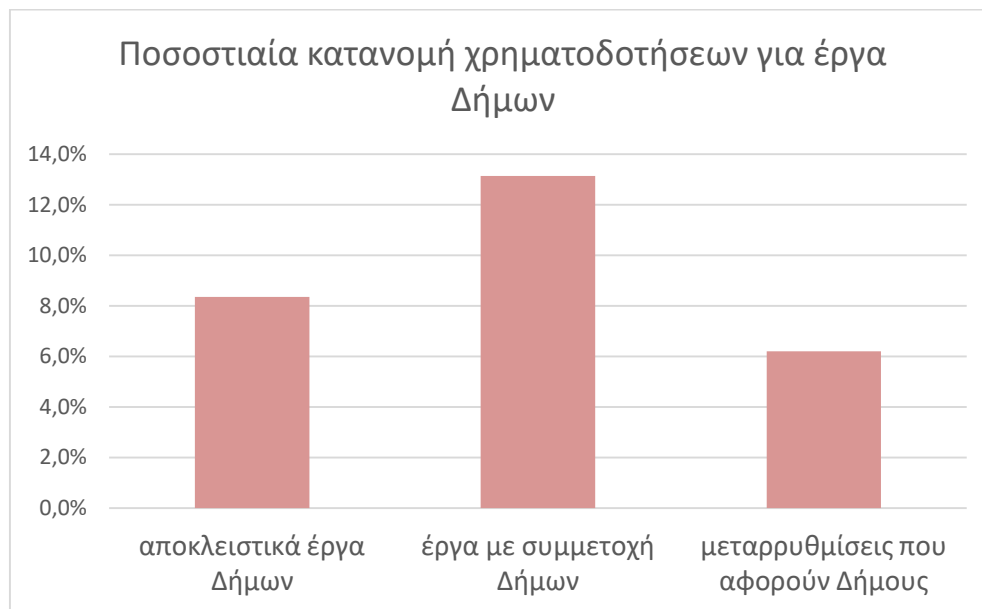
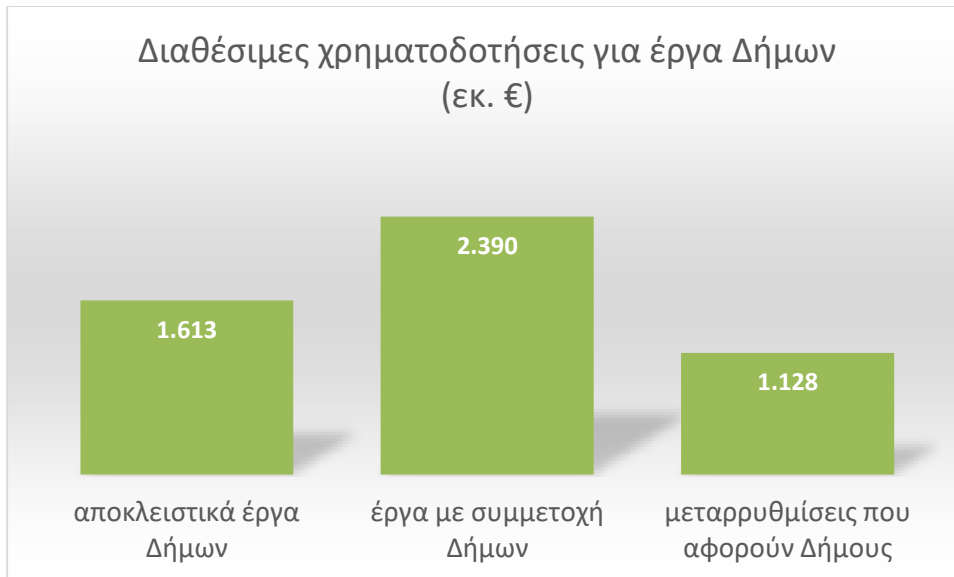
4. Δυνητικές χρηματοδοτήσεις για τους Δήμους της χώρας

Όπως προκύπτει από τον «Εκτενή κατάλογο δράσεων», σύμφωνα με την παρουσίασή του από την Ελληνική Κυβέρνηση στις 31.3.2021, οι Δήμοι περιλαμβάνονται στους δυνητικούς δικαιούχους του Σχεδίου. Στην ενότητα αυτή πραγματοποιείται η διερεύνηση της δυνατότητας χρηματοδότησης έργων. Η επεξεργασία αυτή οδήγησε στην παραγωγή των τριών Πινάκων που ακολουθούν, οι οποίοι διακρίνονται / κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- Ο Πίνακας 1 περιλαμβάνει έργα για τα οποία οι Δήμοι έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα και κατά συνέπεια είναι οι αποδέκτες των προβλεπομένων χρηματοδοτήσεων, ως δικαιούχοι / φορείς υλοποίησης.
- Ο Πίνακας 2 περιλαμβάνει έργα για τα οποία οι Δήμοι περιλαμβάνονται –μαζί με άλλους φορείς– ως δικαιούχοι / φορείς υλοποίησης των προβλεπομένων χρηματοδοτήσεων, χωρίς ωστόσο να υπάρχει κάποια ειδικότερη διάκριση.
- Ο Πίνακας 3 περιλαμβάνει θεσμικές ή και επιχειρησιακές μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο τομέα, οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση στη λειτουργία των Δήμων ή και τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους πολίτες.

Από τα δεδομένα αυτά προκύπτει ότι α) τα έργα αποκλειστικής αρμοδιότητας Δήμων έχουν συνολικούς διαθέσιμους πόρους ύψους 1,52 δις €, β) ο διαθέσιμος προϋπολογισμός έργων από τον οποίο οι Δήμοι είναι -μεταξύ άλλων φορέων- δυνητικοί δικαιούχοι είναι 2,39 δις € και γ) ο προϋπολογισμός των μεταρρυθμίσεων που ενδιαφέρουν τους Δήμους είναι 1,13 δις €.

Τα ανωτέρω αποδίδονται διαγραμματικά ως ακολούθως:

5. Πρώτα Συμπεράσματα / Αναγκαίες πρόσθετες διευκρινήσεις

Από τα διαθέσιμα δεδομένα φαίνεται ότι υπάρχει ανάγκη για τα ακόλουθα:

- Διατύπωση κριτηρίων διαχωρισμού έργων που δύναται να χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης έναντι άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων, ώστε να υπάρξει αποτελεσματικότερη στόχευση και προγραμματισμός εκ μέρους των δικαιούχων, αν και για τις ανάγκες απορρόφησης των πόρων θα υπάρξουν «μετακινήσεις» έργων από Πρόγραμμα σε Πρόγραμμα.
- Δέσμευση πόρων από τις Δράσεις του Πίνακα 2, οι οποίοι θα προορίζονται για τους Δήμους, γεγονός που θα επιτρέπει την καλύτερη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων που διαθέτουν
- Εξέταση της σκοπιμότητας για τη δημιουργία Ειδικής Υπηρεσίας –ως Ενδιάμεσου Φορέα (ΕΦ)- η οποία θα αναλάβει τη διαχείριση των πόρων που προορίζονται για τους Δήμους (Πίνακας 1 & τμήμα του προϋπολογισμού του Πίνακα 2). Στις αρμοδιότητες του ΕΦ θα πρέπει να περιλαμβάνονται οπωσδήποτε τα εξής:
 - Εξειδίκευση των δράσεων
 - Υποστήριξη στην ωρίμανση των έργων
 - Υποστήριξη στην υλοποίηση των έργων, για όσους φορείς υπάρχει αυτή η ανάγκη
 - Παρακολούθηση των έργων και υπόδειξη στη λήψη μέτρων αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων. Ο ΕΦ θα λειτουργεί υπό την πολιτική ευθύνη και την εποπτεία της ΚΕΔΕ. Λεπτομέρειες εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργιών θα καθοριστούν εφόσον ληφθεί σχετική απόφαση.
 - Διαχείριση των πόρων (χρονοπρογραμματισμός / παρακολούθηση / αξιολόγηση / αναφορές προς την ΕΥΣ του Ταμείου Ανάκαμψης)
 - Συμμετοχή στο σχεδιασμό, την εξειδίκευση και την εφαρμογή των δράσεων του Πίνακα 2, οι οποίες περιλαμβάνουν έργα που απευθύνονται και προς τους Δήμους, αλλά όχι αποκλειστικά.
- Συμμετοχή της ΚΕΔΕ στο σχεδιασμό της πολιτικής των μεταρρυθμίσεων για όλες τις Δράσεις του Πίνακα 3, οι οποίες περιλαμβάνουν έργα θεσμικών ή και επιχειρησιακών μεταρρυθμίσεων και υποδομών με επισπεύδονται τα αρμόδια Υπουργεία. Οι Δράσεις αυτές αφορούν άμεσα τη θεσμική αναβάθμιση της λειτουργίας των Δήμων και της παροχής εκ μέρους τους υπηρεσιών προς τους δημότες.
- Επιλεξιμότητα δαπανών «ωρίμανσης» ή και διοίκησης σύνθετων έργων από τον προϋπολογισμό τους, δεδομένου ότι η Τεχνική Βοήθεια του Σχεδίου Ανάκαμψης είναι 40 εκ. € (0,22%), έναντι 1,62% του ΕΣΠΑ 2021-2027.
- Εξέταση της σκοπιμότητας για τη δημιουργία Ταμείου ή Ειδικού Λογαριασμού για τη δανειοδότηση των Δήμων που υλοποιούν έργα του Σχεδίου, προκειμένου να διασφαλίζονται απρόσκοπτα οι απαραίτητες ταμειακές ροές.
- Δημοσιοποίηση των απαιτήσεων για την υλοποίηση έργων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης, ήτοι έγκαιρη πληροφόρηση των φορέων υλοποίησης για τις λεπτομέρειες του ΣΔΕ και κυρίως το εύρος των ελέγχων.
- Ενημέρωση για τις διαδικασίες επιλογής δικαιούχων / έργων, εάν δεν περιλαμβάνονται ονομαστικά στο Εθνικό Σχέδιο
- Διευκρίνιση για το ρόλο των Υπουργείων, ως προς την επιλογή των δικαιούχων / έργων στους τομείς πολιτικής τους, καθώς και το ρόλο τους στις χρηματοροές.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΔΡΑΣΕΙΣ (κυρίως ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ) ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΩΝ**

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.2	3	Επένδυση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ	<p>Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις που πυροδοτούν την αστική ανάπτυξη και βελτιώνουν σημαντικά την ποιότητα ζωής και το αστικό περιβάλλον (π.χ. στον Ελαιώνα, στη Δυτική Αθήνα, στο νότιο παραλιακό μέτωπο της Αττικής, στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και άλλες πόλεις, μικρές και μεγάλες). Οι αναπλάσεις αυτές θα βελτιώσουν την ζωή των κατοίκων και θα αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών, επενδύσεων και νέων θέσεων εργασίας.</p> <p>Η επένδυση αυτή περιλαμβάνει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) παρεμβάσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και μετριασμού της σε 16 αστικές και παράκτιες περιοχές, όπως προστασία των αστικών οροσήμεων μεγάλης σημασίας και προώθηση της κλιματικής ουδετερότητας των πόλεων 2) την ανάπλαση της πρώην βιομηχανικής ζώνης Βοτανικού/Ελαιώνα στην καρδιά της Αθήνας 3) την αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου ώστε να καταστεί προσβάσιμο για ποδηλάτες και πεζούς κατά μήκος της ακτής της Αθήνας (Αθηναϊκή Ριβιέρα) και 4) άλλες στρατηγικές παρεμβάσεις που επιλέγονται μέσω ανοικτής πρόσκλησης προς τους δήμους για την υποβολή προτάσεων με σκοπό την προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και τη συμβολή στην εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας και στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. 	475

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.2	8	Μεταρρύθμιση	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	<p>Η κατάρτιση και η επικύρωση πολεοδομικών σχεδίων, τοπικών και ειδικών καθώς και η οριοθέτηση περιοχών και ζωνών υποδοχής μεταφοράς συντελεστή δόμησης, η οριοθέτηση οικισμών και τα σχέδια χαρακτηρισμών κοινόχρηστων οδών θα καλύψουν ολόκληρη την χώρα οδηγώντας μέσα στην επόμενη πενταετία στην ολοκλήρωση του πολεοδομικού χάρτη της χώρας (σήμερα καλύπτεται μόλις το 20%). Η μεταρρύθμιση θα διευκολύνει τη νόμιμη δόμηση λύνοντας ένα από τα μεγάλα προβλήματα που διαχρονικά καθυστερεί και εμποδίζει την προσέλκυση επενδύσεων και την φιλική προς το περιβάλλον πολεοδομική ανάπτυξη.</p> <p>Η μεταρρύθμιση αυτή αποτελείται από πέντε δράσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> την κατάρτιση τοπικών πολεοδομικών σχεδίων (τα οποία καλύπτουν δήμους ή δημοτικές ενότητες), την κατάρτιση ειδικών πολεοδομικών σχεδίων (σχεδίων που μπορεί να καλύπτουν περιοχές που ανήκουν σε περισσότερους από έναν δήμους), τον καθορισμό των ζωνών υποδοχής συντελεστών δόμησης, την ολοκλήρωση της οριοθέτησης των οικισμών, την αντιμετώπιση ζητημάτων χρήσης γης που σχετίζονται με την αναγνώριση (δημοτικής) οδικής πρόσβασης. <p>Η μεταρρύθμιση αντιμετωπίζει αδυναμίες και κενά στη χωροταξία και τη χρήση γης με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής δραστηριότητας και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα τοπικά πολεοδομικά σχέδια περιλαμβάνουν ειδικό κεφάλαιο σχετικά με τα μέτρα αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και σχετικά με την πρόληψη και τη διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα. Συνολικά, θα εκπονηθούν τοπικά πολεοδομικά σχέδια για 700 δήμους ή δημοτικές ενότητες· θα εκπονηθούν πέντε ειδικά πολεοδομικά σχέδια, θα καθοριστούν ζώνες υποδοχής συντελεστών δόμησης σε 50 δημοτικές ενότητες, θα προσδιοριστεί η οριοθέτηση των οικισμών σε 50 δημοτικές ενότητες και θα καθοριστούν δημοτικές οδοί σε 120 δημοτικές ενότητες. Συνολικά, θα εφαρμοστούν μέτρα σε 750 δημοτικές ενότητες τουλάχιστον.</p>	345

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.4	1	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	<p>Ενίσχυση των δικτύων ύδρευσης περιοχών της Δυτικής Ελλάδας (Πρέβεζα, Άρτα) και νησιών (Λέσβος, Λευκάδα, Κέρκυρα). Ενισχύεται έτσι η ανθεκτικότητα των περιοχών στην κλιματική αλλαγή, αλλά και η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.</p> <p>Στόχος της επένδυσης είναι η κάλυψη των υψηλών αναγκών υδροδότησης κατά τους θερινούς μήνες και η αντιμετώπιση των προβλημάτων διαρροής. Τα συστήματα που θα κατασκευαστούν θα έχουν, κατά μέσο όρο, δείκτη διαρροής υποδομής (ILI) μικρότερο από ή ίσο με 1,5. Σύμφωνα με το μέτρο, όλα τα έργα πρέπει να τηρούν τις ακόλουθες αρχές:</p> <p>i) εφαρμόζονται όλα τα τεχνικά εφικτά και οικολογικά συναφή μέτρα μετριασμού για τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων στα ύδατα και στους σχετικούς οικοτόπους και είδη και</p> <p>ii) στην περίπτωση νεόδμητου φράγματος, διασφαλίζεται ότι αυτό δεν προκαλεί υποβάθμιση ούτε θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη της καλής κατάστασης των σχετικών και συνδεδεμένων υδατικών συστημάτων.</p>	290
1.4	3	Επένδυση	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	<p>Δημιουργία υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων σε τουριστικά και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές (παραλιακά μέτωπα Κορινθίας, δυτικό παραλιακό μέτωπο Βόλου, περιοχή Μόρνου, οικισμοί σε Ιωάννινα, Πέλλα, Κερατέα, οικισμοί σε νησιά όπως Κρήτη, Κέρκυρα, Σκύρος, Σκόπελος κα).</p> <p>Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων και επανάχρηση του επεξεργασμένου ύδατος, σε σημαντικές πόλεις της χώρας (π.χ. Αλιβέρι, Σέρρες, Σιθωνία, Λαμία, Τρίκαλα, Λάρισα, Νάουσα της Πάρου) και στην Μοναστική Κοινότητα Αγίου Όρους. Υποδομές διαχείρισης ιλύος σε μεγάλες πόλεις (π.χ. Σέρρες, Ιωάννινα, Καβάλα, Αλεξανδρούπολη). Στόχος η προστασία του περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και η βιώσιμη αστική και τουριστική ανάπτυξη.</p> <p>Η επένδυση θα μειώσει τη ρύπανση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που προκαλείται από την επεξεργασία λυμάτων, με την κατασκευή νέων και την αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών. Αποτελείται από τρία υποέργα: α) κατασκευή 37 νέων υποδομών του δικτύου αποχέτευσης και σταθμών επεξεργασίας λυμάτων (ΣΕΛ), β) αναβάθμιση, επέκταση και εκσυγχρονισμός 11 ΣΕΛ και επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων υδάτων και γ) κατασκευή 16 υποδομών διαχείρισης λυματολάσπης από ΣΕΛ. Το μέρος της επένδυσης που αφορά την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό 11 ΣΕΛ πρέπει να πληροί την απαίτηση να οδηγήσει η ανανέωση του συστήματος εμπροσθοπορείας λυμάτων σε μειωμένη μέση κατανάλωση ενέργειας κατά τουλάχιστον 10 %, η οποία επιτυγχάνεται αποκλειστικά με μέτρα ενεργειακής απόδοσης και όχι με αλλαγές υλικών ή αλλαγές στο φορτίο.</p>	230

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.4	5	Επένδυση	ΕΡΓΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ	<p>Κατασκευή και εκσυγχρονισμός των υποδομών υδροδότησης και διαχείρισης πόσιμου νερού ώστε να βελτιωθεί η ποιότητά του και να γίνει η καλύτερη εξοικονόμηση των διαθέσιμων αποθεμάτων. Περιλαμβάνονται εδώ και εγκαταστάσεις αφαλάτωσης με συνεργασία δημόσιου ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ). Εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων Τηλεμετρίας – Τηλεχειρισμού και τοποθέτηση έξυπνων υδρομέτρων με σκοπό την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου ύδατος και την ανίχνευση των διαρροών, ώστε να αποφευχθεί η μη πληρωμή-ατιμολόγητο νερό-σε επίπεδο δικτύου και σε επίπεδο τελικού καταναλωτή. Πρόγραμμα «εξοικονόμησης ύδατος» για την καλύτερη διαχείριση του πόσιμου νερού.</p> <p>Η επένδυση αποσκοπεί στη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας του πόσιμου νερού και στη μείωση των διαρροών και των κινδύνων για τη δημόσια υγεία που σχετίζονται με τις υποδομές ύδρευσης. Αποτελείται από τέσσερα υποέργα:</p> <p>α) κατασκευή νέων υποδομών ύδρευσης σε επτά περιοχές και τριών μονάδων αφαλάτωσης, β) εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας-τηλεχειρισμού για την ανίχνευση διαρροών στα δίκτυα ύδρευσης, γ) προμήθεια ψηφιακών υδρομέτρων και δ) άλλες δράσεις εξοικονόμησης νερού.</p> <p>Η επένδυση θα πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις:</p> <p>i) το νέο σύστημα πρέπει να έχει μέσο δείκτη διαρροής υποδομής (ILI) μικρότερο από ή ίσο με 1,5, ii) η δραστηριότητα ανακαίνισης πρέπει να μειώνει τη διαρροή περισσότερο από 20 % και iii) οι μονάδες αφαλάτωσης πρέπει να συνδέονται με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.</p>	200

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
2.2	17	Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	<p>Ολοκληρωμένος ψηφιακός μετασχηματισμός επιλεγμένων πόλεων σε πιλοτική βάση, μέσα από την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών των Δήμων τους, που βελτιώνουν την καθημερινότητα του πολίτη. Αφορά στην ψηφιακή αναβάθμιση κρίσιμων τομέων όπως στάθμευση, διαχείριση απορριμμάτων, κυκλοφορία, υγεία, ύδρευση, κλπ. Το έργο βελτιώνει την ποιότητα ζωής και ενισχύει το τουριστικό προϊόν.</p> <p>Στόχος της επένδυσης είναι ο σταδιακός μετασχηματισμός 17 ελληνικών πόλεων σε «έξυπνες πόλεις» μέσω της ανάπτυξης νέων υποδομών, ψηφιακών πλατφορμών και πληροφοριακών συστημάτων. Οι λύσεις έξυπνης πόλης επιτρέπουν στις πόλεις να χρησιμοποιούν την τεχνολογία, τις πληροφορίες και τα ανοιχτά δεδομένα για τη βελτίωση των αστικών υποδομών και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, αλλά και για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης με γνώμονα την κοινότητα. Η επένδυση αποσκοπεί επίσης στη στήριξη της ανάδειξης δημοτικών μοντέλων έξυπνων πόλεων για τους υπόλοιπους δήμους, με τη λογική των γενικών σχεδίων υλοποίησης. Το μέτρο αποτελείται από δύο υποέργα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) την επενδυτική πρωτοβουλία για τις ελληνικές έξυπνες πόλεις, η οποία επενδύει σε 17 πόλεις (16 πόλεις άνω των 100.000 κατ. και τα Τρίκαλα) 2) μηχανισμό στήριξης για την υλοποίηση και την παρακολούθηση των επιδόσεων της πρωτοβουλίας. Στο πλαίσιο του Υ/Ε 1, οι δικαιούχοι πρέπει να καταρτίσουν λεπτομερές σχέδιο υλοποίησης, μαζί με δεκαετή στρατηγική και σχέδιο δράσης για την έξυπνη πόλη, τα οποία θα συνδέονται με τοπικούς, περιφερειακούς και εθνικούς στρατηγικούς στόχους. <p>Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.</p>	73
				ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	1.613

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΔΡΑΣΕΙΣ (κυρίως ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ) ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΔΗΜΩΝ ΩΣ ΔΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.2	5	Επένδυση	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	<p>Ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση υποδομών και κτιρίων του Δημοσίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης και ενεργειακή αναβάθμιση του οδοφωτισμού, με την σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα. Το «Εξοικονομώ στο δημόσιο» πέρα από τις επενδύσεις, τη μόχλευση οικονομικής δραστηριότητας και την επακόλουθη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, θα οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας που επιβαρύνει σήμερα τον κρατικό προϋπολογισμό.</p> <p>Η επένδυση αυτή περιλαμβάνει την ανακαίνιση κτιρίων του δημόσιου τομέα με σκοπό την αύξηση της ενεργειακής τους απόδοσης, μέσω της συμμετοχής εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών (ΕΕΥ). Η επένδυση περιλαμβάνει επίσης την ενεργειακή αναβάθμιση των υποδομών οδικού φωτισμού.</p>	200
1.4	6	Επένδυση	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ	<p>Δημιουργία εθνικού δικτύου με μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη την Ελλάδα. Αποκατάσταση αναβαθμίδων (ξερολιθιές), που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο Μεσογειακό περιβάλλον όπως η προστασία από τη διάβρωση και τις πλημμύρες. Δημιουργία και αναβάθμιση μουσειακών χώρων για τη Φυσική ιστορία της Ελλάδας και ψηφιοποίηση συλλογών της Ελληνικής Φυσικής Ιστορίας. Δημιουργία Εθνικού Συστήματος Παρακολούθησης ειδών, βιοτόπων και προστατευόμενων περιοχών, και άλλες δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας.</p> <p>Η επένδυση περιλαμβάνει τα ακόλουθα έργα:</p> <ul style="list-style-type: none"> α) τη θέσπιση εθνικού δικτύου μονοπατιών και πεζοπορικών διαδρομών, β) την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος μέσω της εφαρμογής εθνικού συστήματος μόνιμης εποπτείας ειδών και τύπων οικοτόπων, γ) τη θέσπιση εθνικού συστήματος επιτήρησης προστατευόμενων περιοχών, δ) την εισαγωγή εφαρμογών πολυμέσων, τη βιοκλιματική και ενεργειακή αναβάθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων των μονάδων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, ε) τον εκσυγχρονισμό των κέντρων πληροφόρησης των μονάδων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, στ) τη δημιουργία ολοκληρωμένης ψηφιακής πλατφόρμας για την παροχή πληροφοριών σχετικά με προστατευόμενες περιοχές, όπως για οικότουρισμό και ζ) την προώθηση τοπικών προϊόντων υπό τη γενική εμπορική ονομασία «NatureGreece». <p>Η υλοποίηση της επένδυσης θα ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.</p>	100

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.4	9	Επένδυση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΗΣ & ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ κ.λπ.)	Προμήθεια πυροσβεστικών και άλλων οχημάτων και εξοπλισμού για τοπικές αρχές (Περιφέρειες & Δήμοι) και την Πολιτική Προστασία. Ανάπτυξη έργων πρόληψης. Προμήθεια μεταφερόμενων γεφυρών τύπου Bailey για αντιμετώπιση πλημμυρών.	115
2.2	2	Επένδυση	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	Ψηφιοποίηση καίριων αρχείων σε διαφόρους τομείς (δικαιοσύνη, πολεοδομίες, κτηματολόγιο, μετανάστευση, ΕΦΚΑ κα) και ενσωμάτωση τους σε αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα. Η εμβληματική και μεγάλη αυτή επένδυση θα οδηγήσει σε δραστική βελτίωση της ταχύτητας εξυπηρέτησης του πολίτη από τις κρατικές υπηρεσίες ενώ ταυτόχρονα θα απελευθερώσει δημόσιους πόρους λόγω της μείωσης του κόστους πρόσβασης του δημοσίου στα αρχεία του. Καλύτερο, ταχύτερο και πιο παραγωγικό κράτος είναι ο στόχος της επένδυσης αυτής.	565
3.3	9	Επένδυση	ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤ'ΟΙΚΟΝ ΝΟΣΗΛΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	Δημιουργία συστήματος κατ' οίκον νοσηλείας για στοχευμένες ευαίσθητες ομάδες ασθενών με χρόνιες αναπηρίες. Η κατ' οίκον φροντίδα συνδυάζεται με παράλληλη οργανωμένη υποστήριξη από μονάδες υγειονομικής περίθαλψης και αφορά παιδιά, εφήβους και ενήλικες με σοβαρά χρόνια προβλήματα υγείας που προκαλούν μακροχρόνιες ή μόνιμες αναπηρίες. Έτσι βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των ασθενών, ενώ παράλληλα απελευθερώνονται νοσοκομειακά κρεβάτια και εξοικονομούνται πόροι για το εθνικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης.	12
3.4	1	Μεταρρύθμιση	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την παιδική προστασία που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: (1) μεταρρύθμιση των προγραμμάτων των βρεφονηπιακών σταθμών για την καλύτερη προετοιμασία των παιδιών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, (2) επιδότηση δημιουργίας βρεφονηπιακών σταθμών ή θέσεων σε σταθμούς για πολύ μικρά παιδιά (από 2 μήνες ως 2,5 έτη), (3) ένταξη της τεχνολογίας σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, (4) ενίσχυση των προγραμμάτων αποϊδρυματοποίησης παιδιών με σοβαρές αναπηρίες ή σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας με αξιοποίηση μεταξύ άλλων και της επαγγελματικής αναδοχής, Το έργο βάζει στο επίκεντρο τα παιδιά και το μέλλον της χώρας.	184
3.4	2	Μεταρρύθμιση	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της ανεξάρτητης διαβίωσης, της απασχόλησης και της προσχολικής παρέμβασης σε άτομα και παιδιά με αναπηρία διαφόρων κατηγοριών (κινητικά προβλήματα, αισθητήρια προβλήματα, αυτισμός). Περιλαμβάνει υποέργα όπως: <ul style="list-style-type: none"> • Προσβασιμότητα και υποστήριξη υποδομών για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητήρια προβλήματα. • Προσωπική βοήθεια για άτομα με αναπηρίες. • Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης & πρόωρη παιδική παρέμβαση για τα άτομα με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD). 	104

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
3.4	3	Επένδυση	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	Δημιουργία προγραμμάτων επανένταξης και κατάρτιση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (αστέγων, δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος) στην αγορά εργασίας, επανεκπαίδευσης ψηφιακά ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες σε νέες τεχνολογίες και προγραμμάτων στέγασης που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες. Το έργο και τα υποέργα του προωθούν την κοινωνική συνοχή και την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας στους περισσότερο ευάλωτους.	166
4.6	1	Επένδυση	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	Αποκατάσταση του οδικού δικτύου και επισκευή επικίνδυνων οδοστρωμάτων σε διάφορες περιοχές της χώρας προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο λειτουργίας και ασφάλειας των οδικών μεταφορών. Το πρόγραμμα μειώνει τους κινδύνους οδικών ατυχημάτων και τις συνέπειές τους (απώλειες ζωής, τραυματισμοί, αναπηρίες) και έχει θετικές αναπτυξιακές επιπτώσεις, ιδίως στις περιοχές με υψηλή φόρτιση του οδικού δικτύου -λόγω τουρισμού- στη διάρκεια των θερινών μηνών.	450
4.6	4	Επένδυση	ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (Smart Infrastructure)	Η επένδυση αποσκοπεί στη βελτίωση των τομέων του περιβάλλοντος και του πολιτισμού με ανάπτυξη «έξυπνων υποδομών» (Smart Infrastructure). Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανάπτυξη: (1) Πληροφοριακού Συστήματος οριοθέτησης υδατορευμάτων, (2) Ψηφιακής τράπεζας για συναλλαγές αναλογίας κτιρίου-οικοπέδου, (3) Ψηφιακής δράσης μέτρησης και παρακολούθησης των ατμοσφαιρικών ρύπων και της θαλάσσιας ρύπανσης, (4) Έξυπνης υποδομής για τα δημόσια κτίρια και (5) Ανάπτυξης διαδραστικών ψηφιακών υπηρεσιών και παραγωγής ψηφιακού περιεχομένου για την προώθηση πολιτιστικών εκθεμάτων με επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα στα μουσεία.	174
4.6	24	Επένδυση	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Επένδυση στην ανάπτυξη και στην διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με παρεμβάσεις για τον Ορεινό τουρισμό, τον Τουρισμό Υγείας και Ευεξίας (αξιοποίηση Ιαματικών πηγών), τον Αγροτουρισμό και την Γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών λιμανιών, τον Καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες. Στόχοι η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, η βελτίωση της απόδοσης των υφιστάμενων τουριστικών επενδύσεων και η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου.	260
4.6	31	Επένδυση	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ	Παρεμβάσεις αναβάθμισης μικρότερων περιφερειακών λιμένων σε νησιά και περιοχές με αναπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα.	20
4.7	7	Τεχνική Βοήθεια	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	Τεχνική βοήθεια	40
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ					2.390

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΔΡΑΣΕΙΣ (κυρίως ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ) ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.1	2	Επένδυση	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΔΑΦΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Αποκατάσταση εδαφών παλαιών ορυχείων λιγνίτη στην Δυτική Μακεδονία (περίπου 60.000 στρέμματα), ώστε να αποδοθούν σε αγροτική εκμετάλλευση και άλλες χρήσεις. Η αποκατάσταση των εδαφών αποτελεί κυρίαρχη πρόκληση της δίκαιης μετάβασης, τόσο στην περιβαλλοντική (εξυγίανση, ανάπλαση, και υλοποίηση παρεμβάσεων αποκατάστασης του τοπίου και του περιβάλλοντος), όσο και στην αναπτυξιακή της διάσταση, με αναπροσαρμογή των χρήσεων γης και τη δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων δραστηριοτήτων.	242
1.2	1	Μεταρρύθμιση	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	Μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ενεργειακής φτώχειας των ευάλωτων νοικοκυριών. Δημιουργία πλαισίου που θα ορίζει τα ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά (σύμφωνα και με τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε. 944/2019 και 2002/2018) και θα εισάγει μηχανισμούς παρακολούθησης και μείωσης της ενεργειακής φτώχειας. Στόχος η μείωση κατά 50% έως το 2025 και κατά 75% έως το 2030 του αποτυπώματος των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών.	0
1.2	9	Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	Εφαρμογή της θαλάσσιας και παράκτιας πολιτικής και των σχετικών θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην εφαρμογή ενός νέου θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού με στόχο μεταξύ άλλων την προσέλκυση επενδύσεων σε υπεράκτιες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (υπεράκτιες ανεμογεννήτριες κ.λπ.), που θα αξιοποιήσουν το τεράστιο αιολικό δυναμικό της ελληνικής θαλάσσιας επικράτειας.	0
1.2	10	Μεταρρύθμιση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΠΕ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	Εφαρμογή νέου χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ, τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις υδατοκαλλιέργειες. Η εφαρμογή της θα αποσαφηνίσει και θα ρυθμίσει το θεσμικό πλαίσιο για την κατανομή και κατασκευή όλων των σχετικών τύπων έργων και υποδομών και θα διευκολύνει την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία.	0
1.3	2	Μεταρρύθμιση	ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΟΡΤΙΣΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	Αλλαγές στη νομοθεσία για την μετάβαση του τομέα μεταφορών προς την ηλεκτροκίνηση, την υιοθέτηση ανταγωνιστικού μοντέλου για τη ανάπτυξη ηλεκτρικών αυτοκινήτων και την προσφορά υπηρεσιών φόρτισης και δημιουργία εθνικού αρχείου για προσβάσιμους φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων.	0

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
1.4	13	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΜΕ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	Μέτρα και κίνητρα για την τη μείωση αστικών στερεών αποβλήτων. Αντιμετώπιση του προβλήματος της υγειονομικής ταφής που αποτελεί την επικρατέστερη επιλογή διαχείρισης αποβλήτων, φτάνοντας το 80% των συνολικών αστικών στερεών αποβλήτων. Επίτευξη των στόχων μείωσης στο 10% των αστικών στερεών αποβλήτων στους χώρους υγειονομικής ταφής μέχρι το 2030 και αύξησης του ποσοστού ανακύκλωσης κατά τουλάχιστον 55% μέχρι το 2025.	0
2.2	1	Μεταρρύθμιση	ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ «ΠΕΛΑΤΟΚΕΝΤΡΙΚΩΝ» ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Κατάρτιση σχεδίου δράσης για την παροχή “πελατοκεντρικών” υπηρεσιών προσανατολισμένων προς τους Έλληνες πολίτες που εξυπηρετούνται από τη Δημόσια Διοίκηση και ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών που θα διευκολύνουν την εφαρμογή του Ψηφιακού Μετασχηματισμού στο δημόσιο περιβάλλον.	0
2.2	3	Επένδυση	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΧΕΣΕΩΝ (CRM) ΜΕ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΚΟΜΒΟΥ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	Σχεδιασμός, ανάπτυξη και εφαρμογή πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση κάθε είδους συναλλαγής ή αλληλεπίδρασης της Δημόσιας Διοίκησης με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Το έργο θα οδηγήσει σε εξατομίκευση της προσέγγισης με τον πολίτη και θα προωθήσει υψηλότερο επίπεδο υπηρεσιών από ένα μόνο ψηφιακό σημείο, όπως για παράδειγμα την αναζήτηση της έκδοσης οποιασδήποτε άδειας (πχ. οικοδομής, άδειες λειτουργίας, περιβαλλοντικές άδειες κλπ).	80
2.2	4	Επένδυση	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΕΠ	Εκσυγχρονισμός και ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών ΚΕΠ έτσι ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν τους πολίτες και από απόσταση (με τηλεδιάσκεψη) και ανάπτυξη νέων εφαρμογών (συστήματα αξιολόγησης, υπηρεσίες κινητών, αυτόματες μηχανές εισιτηρίων κα).	19
2.2	12	Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΜΗΤΡΩΩΝ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	Σχεδιασμός ολοκληρωμένης βάσης και υπόβαθρου για την διασύνδεση και διαλειτουργικότητα συστημάτων και επιμέρους μητρώων και μεμονωμένων εφαρμογών μεταξύ φορέων του Δημοσίου Τομέα. Η μεταρρύθμιση ακολουθεί το Ευρωπαϊκό πλαίσιο Διαλειτουργικότητας (New European Interoperability Framework, EIF) και δημιουργεί το υπόβαθρο για να μην υποκατασταθεί η γραφειοκρατία με μια «ψηφιακή γραφειοκρατία» μεμονωμένων και μη επικοινωνούντων ψηφιακών συστημάτων.	0

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
2.2	16	Μεταρρύθμιση	ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ (Cloud computing, Business Intelligence - AI, Artificial Intelligence-AI, Machine Learning κα) ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	Η μεταρρύθμιση στοχεύει να αναπτύξει μια καινοτόμα και σταθερή βάση για την ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών εξελίξεων (π.χ. Cloud computing, Business Intelligence -AI, Artificial Intelligence-AI, Machine Learning) στη Δημόσια Διοίκηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην επιτυχή συλλογή, αποθήκευση και παρουσίαση δεδομένων και στην επαρκή συντήρηση συστημάτων και υποδομών. Στόχος είναι να μην μένει πίσω ο δημόσιος τομέας καθώς οι σχετικές τεχνολογίες διαρκώς βελτιώνονται.	0
2.2	18	Επένδυση	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΝΕΦΟΥΣ	Η αποτελεσματική ψηφιοποίηση και διασύνδεση των υπηρεσιών του Δημοσίου επιτυγχάνεται με την εγκατάσταση νέας υποδομής και υπηρεσιών Cloud Computing. Το έργο είναι απαραίτητο για την γενική στρατηγική ψηφιακής μετάβασης των κρατικών υπηρεσιών.	95
3.1	3	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	Η μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMP) ανασχεδιάζει το χαρτοφυλάκιο των ενεργών πολιτικών και προωθεί ταυτόχρονα σημαντικές επενδύσεις σε προγράμματα επιδοτούμενης απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα για άνεργους (απόκτηση εργασιακής εμπειρίας μέσω ορισμένου χρόνου αμειβόμενης πλήρους απασχόλησης), καθώς και ειδικά προγράμματα απασχόλησης για περιοχές μετάβασης (απολιγνιτοποίησης), περιοχές με προβλήματα αποβιομηχάνισης και περιοχές με μεγάλα ποσοστά εποχικής απασχόλησης.	479
3.1	4	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΘΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	Η μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, αποσκοπεί στη βελτίωση της κάλυψης και της δίκαιης κατανομής των παροχών ανεργίας. Διασφαλίζει την ενεργητική αναζήτηση εργασίας από την πλευρά των επωφελουμένων από τα επιδόματα ανεργίας, δίνει οικονομικά κίνητρα για την ταχύτερη επάνοδο στην αγορά εργασίας και μειώνει τα αντικίνητρα συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης και επανακατάρτισης. Στόχος η ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής ασφάλειας και η προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας	162
4.2	1	Μεταρρύθμιση	ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Μεταρρύθμιση που στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του Δημοσίου Τομέα και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού του μέσα από τους εξής πυλώνες: <ul style="list-style-type: none"> • προσδιορισμός του συστήματος διακυβέρνησης και των αρμοδιοτήτων στο Δημόσιο Τομέα • εργαλείο που αξιοποιεί τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης για το στρατηγικό προγραμματισμό του ανθρώπινου δυναμικού • εκσυγχρονισμός της διαδικασίας προσέλκυσης και επιλογής υποψηφίων για θέσεις ευθύνης • ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης των δεξιοτήτων • μελέτη θέσπιση συστήματος ανταμοιβών και κινήτρων απόδοσης 	51

Άξονας	α/α	Είδος	Τίτλος Δράσης	Περιγραφή Δράσης	€ εκ.
4.2	6	Μεταρρύθμιση	ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	Μετάβαση στα λογιστικά πρότυπα δημόσιας λογιστικής και σε ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Περιλαμβάνει: (α) θέσπιση των βασικών πολιτικών εφαρμογής των λογιστικών προτύπων δημόσιας λογιστικής, (β) σχεδιασμό, υλοποίηση και λειτουργία του ενιαίου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης και προγραμματισμού των πόρων του δημοσίου (GOV-ERP), (γ) εισαγωγή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης στο πληροφοριακό σύστημα GOV-ERP, (δ) αντίστοιχη εκπαίδευση των στελεχών των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων του Δημοσίου στο νέο Λογιστικό Σχέδιο της Γενικής Κυβέρνησης (GGAF) και στα εξειδικευμένα ζητήματα που σχετίζονται με τη δημόσια χρηματοοικονομική διαχείριση και (ε) εκπόνηση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.	0
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ					1.128